

Розмова за гальбою пива

Ця розмова відбулася в червні 1982 року.

Місце дії: Англійський сад, Мюнхен.

Ми сиділи в пивній на свіжому повітрі. Ми — це я і мій знайомий на ім'я Рудольф чи, коротше, Руді. А прізвище його російській людині запам'ятати взагалі неможливо. Чи то Міттельбрехенмахер, чи то Махенміттельбрехер. Щось на такий кшталт, але це неважливо. Я особисто зову його просто Руді.

Ми сиділи один навпроти одного, і Руді злегка затуляв мені кругогляд. Але, скосивши очі трохи вправо, я бачив перед собою свинцеве сяяння сонного озера, по березі якого, перевалюючись із ноги на ногу, повільно походжали жирні гуси й голі німці. Себто, скоріш за все, не тільки німці, але й ексгібіціоністи усіх країн і народів, які, користуючись потуранням тутешньої поліції, злітаються до Мюнхена зі всього світу, щоби на людей подивитись і себе показати.

Ми пили пиво з літрових гальб, які тут називають мас.

Я, щоправда, точно не знаю, це сама гальба називається мас чи порція пива, яку містить гальба. А втім, це неважливо. Важливо те, що ми сиділи в пивній, пили пиво і розмовляли про що завгодно.

Розпочали ми, здається, із коней. Бо цей Руді кіннозаводчик. Він вирощує, купує і продає коней. Я з ним, між іншим, через інтерес до коней і познайомився.

Коли виконував одне делікатне доручення. Доручення полягало в тому, щоби придбати й відправити до Канади лоша благородної породи й обов'язково білої масті. Пригадується, я тоді дивувався, чому лоша треба купувати тут, а не в самій Канаді. Чи в будь-якій країні на тому континенті.

Коли я запитав про це Руді, він дуже довго сміявся. Він мені сказав, що в усьому світі розводять багато коней, яких називають білими з дурного розуму. Насправді ж вони переважно білі з жовтим, рожевим, сірим, синім чи іншим відливом. Але істинно білі коні народжуються й розводяться лише в одній-єдиній місцині на всій землі. Ця місцина називається Камарг, розташована вона у Франції, у гирлі Рони.

Вибирати лоша ми їздили на розкішнім Рудіному «ягуарі», напханому усіякою електронікою, яку Руді обожнює навіть більше, ніж своїх коней. У нього весь дім обладнано за останнім словом найновітнішої ультратехніки, на яку він витрачає мільйони зі своїх кінських оборудок. Якись комп'ютери, телерадіокомбайни, автоматичні двері й ще щось у цьому дусі. Світло в його кабінеті з настанням темряви вмикається саме собою, але тільки тоді, коли в кабінеті хтось є. Якщо господар із кабінету виходить, світло гасне. (Руді стверджує, що завдяки цьому пристрою він економить на електриці не менше від чотирьох марок на місяць). Авжеж у нього є музикальний комп'ютер, на якому можна грати, як на органі, скрипці, ксилофоні, балалайці та безлічі інших інструментів окремо й гуртом. Тож одна людина одним пальцем може виконувати твори, які раніше спроможні були зіграти лише великі оркестри.

Руді так захоплений технікою, що, здається, нічого не читає, крім технічних журналів і фантастики. Він навіть моїх книг не читав, хоча тримає їх на видноті та своїм кінським знайомим завжди хвалиться, що має такого ось незвичайного друга — російського письменника.

Мені він каже (не читаючи), що я пишу занадто реалістично, а реалізм — це вчорашній день літератури. Чесно кажучи, мене те безглуздя просто бісить, і я Руді завжди кажу, що його коні також учорашній день. Але якщо навіть коні ще комусь потрібні, то й у літературі, що зображає реальне життя людей, також потреба ще є. Людям самим про себе читати значно цікавіше, аніж про якихось там роботів, кіборгів чи марсіян.

Я йому це саме в пивній, де ми сиділи, і сказав. На що Руді, поблажливо всміхаючись, запропонував порівняти тиражі моїх книжок із тиражами будь-якого середньої руки фантаста.

— Фантастика, — сказав він самовпевнено, — це взагалі література майбутнього.

Цим твердженням він вкрай роздратував мене. Я замовив другий мас і сказав, що фантастика, як і детектив, — це взагалі не література, а дурня на кшталт електронних ігор, які сприяють розвитку масового ідіотизму.

Спекотне сонце, холодне пиво й загальний лад тутешнього життя не сприяють пристрасній суперечці. Руді заперечував ліниво, не піддаючись моєму збудженню, і пригадав Жюль Верна, який, мовляв, на відміну від реалістів, передбачив багато наукових досягнень нашого часу, разом із подорожжю людини на Місяць.

Я відповів, що передбачати наукові досягнення взагалі не є завданням літератури, а в передбачуваннях Жюль Верна нічого оригінального немає. Будь-яка людина колись уявляла собі й польоти в космос, і плавання під водою, у багатьох старовинних книгах подібні чудеса були описані задовго до Жюль Верна.

— Можливо, — погодився Руді. — Однак фантасти передбачали не лише технічні винаходи, але й еволюцію сучасного суспільства до тоталітаризму. От, наприклад, Орвелл. Хіба не передбачив він у деталях створення цієї системи, яка існує сьогодні у вас у Росії?

— Звичайно, не передбачив, — сказав я. — Орвелл написав пародію на те, що існувало в його час. Він описав ідеально діючий тоталітарний механізм, який у живому людському суспільстві існувати не може. Якщо взяти Радянський Союз, то його населення виявляє лише зовнішній послух режимові та водночас абсолютне презирство до його лозунгів і закликів, відповідаючи на них кепською працею, пияцтвом і злодійством, а так званий старший брат — предмет загальних насмішок і постійна тема для анекдотів.

Мушу зауважити, що із західними людьми сперечатися зовсім нецікаво. Західна людина, коли бачить, що власна точка зору співрозмовника дуже йому дорога, готова тут-таки з нею погодитися, чого ніколи не трапляється в нас.

Наша суперечка з Руді сама собою якось зів'яла, а мені кортіло її підігріти. Тому я сказав, що фантасти понапридумували чимало такого, що справдилося, але придумують також і те, що не збудеться ніколи, наприклад, подорож у часі.

— Що? — сказав Руді, запалюючи сигару. — Ти справді вважаєш, що подорожі в часі неможливі?

— Так, — сказав я. — Саме так я і вважаю.

— У такому разі, — сказав він, — ти дуже помиляєшся. Подорожі в часі вже перейшли з галузі фантастики в галузь практики.

Зрозуміло само собою, що розмова наша велась німецькою, у якій я тоді, тисяча дев'яtsel вісімдесят другого року, був ще не вельми вправним (нині я в ній також вправний не надто). Тому я запитав Руді, чи правильно я його зрозумів, що вже сьогодні можна за допомогою якихось технічних засобів перенестися з одного часу в інший.

— Саме так, — підтвердив Руді. — Саме про це я тобі й товкмачу. Уже сьогодні ти можеш піти в райзєбюро¹, придбати за певну суму квиток і на машині часу вирушити

¹ Reishuro — бюро подорожей (нім.).